

INNHOOLD

Prestens ord av Svenn Olav Kalvø	1
Velkoma, natt.....	3
Blindet av forventning... av Ilse Wellershoff-Schuur	4
Tilgivelse – et romslig begrep av Gry Veronica Alsos	11
Ng nordisk lenker.....	18
Nordisk seminar for Kristensamfunnet	19
Minneord - Vidar Uppheim.....	23
Minneord – Marit Weihe	25
Minneord - Dagny Rieber Borgnes	29
Minneord - Per Gøran Krüger.....	34
Hva sier du Jord? av Gert Amundin.....	39
Gravferder.....	41
Bidrag til forståelse av evangeliene.....	41
Menigheter	43

Prestens ord av **Svenn Olav Kalvø**

Englebudskap og englevirkning

Herrens engel kommer til Sakarja i tempelet:

Frykt ikke, Sakarja. Gud har hørt din bønn. Din hustru Elisabeth skal føde en sønn, og du skal gi ham navnet Johannes. Han skal gå i forveien for Herren med samme ånd og kraft som Elia.

Og Gabriel viser seg for Maria:

Frykt ikke, Maria! Du har funnet nåde hos Gud. Du skal unnfange og føde et barn, og du skal kalle ham Jesus. Han skal være stor og kalles Den høyestes Sønn.

Og Herrens engel kommer til Josef om natten mens han sover:

Josef, Davids sønn! Vær ikke redd for å ta Maria hjem til deg som din hustru. For barnet som er unnfanget i henne, er av Den hellige Ånd. Hun skal føde en sønn, og du skal gi ham navnet Jesus, for han skal frelse sitt folk fra deres synder.

Hos profeten hos Jesaja heter det:

Se, jomfruen skal bli med barn og føde en sønn, og de skal gi ham navnet Immanuel - det betyr 'Gud med oss'.

Dette er innledningen til Julemysteriet, Jesu fødsel på jorden. Erkeengelen Gabriel er sentral i disse hendelsene.

Erkeenglene virker også i vår tid og følger oss gjennom årsløpet. Gabriel har sitt virke fra høsten og gjennom vinteren. Han avløser Mikael, og Gabriels virkning tiltar og når sitt høyeste ved juletiden. Gabriel tilfører mennesket vekstkrefter og forplantningskrefter.

Etter Gabriel kommer Rafael. Rafaels virkning er på sitt høyeste ved påsketiden. Slik Gabriel hvert år følger oss inn i juletiden, følger erkeengelen Rafael oss inn i påsketiden. Rafael er det åndsvesen som virker helende og helbredende inn i mennesket og dets legemlighet.

Mellom oss og Kristus står et englevesen. Fornemmelsen av Kristus kan skje som fornemmelsen av et åndsvesen som står nær oss. I tiden frem mot jul og gjennom julen er Gabriel nær oss.

Velkoma, natt

Velkoma, natt, mi sjukedros,
min hjarteven, med skymningshatt.
Gjer upp mi seng, sløkk alle ljøs,
drag duken fyr, lat døra att.
Eg kjem i dag or livsens brand
med sår eg ottast aldri gror;
men stell det med di mjuke hand
so vert kje verken fullt så stor.

Og fyll mitt staup med draumevin,
og legg so hit mi minnebok,
og so mitt vesle sæleskrin, —
det store var det branden tok.
Og takk fyr hjelpa, skymningsdros.
Kor ofte må du kome att
fyr ho vil sløkkje mine ljøs
di mor, den djupe ævenatt?

Olav Nygard

Blindet av forventning...

av Ilse Wellershoff-Schuur

Når legger vi merke til at en ny tid er begynt?

Merker vi det i det hele tatt?

I

Jesusbarnets fødsel skjedde midt i en tid fylt av store forventninger. Israelsfolket, dette folk som var så fortrolig med Gud, de levet under romersk herredømme og med gresk kultur, og midt blant andre folkeslag som ikke visste noe om dette folkets eller menneskehetens eller jordens fremtid. Stemmen til den himmelske hersker var forstummet, den som hadde talt til folket og dermed til menneskeheten. Israelsfolkets Gud tiet. Profetenes tid var forbi over 300 år tidligere. Siden den tid var det brakt videre for det meste muntlig, men også skriftlig, det som Gudsstemmen talte om oppfyllelsen av den guddommelige planen. Eller bedre sagt: Hva som ble gitt til profetene som de skulle formidle til folket om menneskehetens videre utvikling.

Ordene fra himmelen som før var fylt av kraft, var stilnet. Bildene var bleknet. Isteden hersket en verden som var fremmed, og fremmede bestemte. I tidligere tider kalte man det 'hungersnød'. Eller kanskje ble slike fremmedgjorte tider etterfulgt av hungersnød? I alle fall sultet menneskene. De lengtet mer og mer etter himmelsk næring, etter forløsning fra sin ulykke. De profetiske ordene hadde alltid vært tilstede i ordene fra Gud om Abraham: 'Abraham skal jo bli et stort og mektig folk, og i ham skal alle folkeslag på jorden velsignes' (1. Mosebok 18,18).

Det var også klart at velsignelsens vei førte til et særskilt menneske som måtte utgå fra Juda stamme. *Septer skal ikke vike fra Juda eller herskerstav fra hans føtter til han som eier den, kommer, han som folkene skal lyde.* (1. Mosebok 49,10).

I tiden for den store ørkenvandring taler seeren Bileam nesten motvillig: *Jeg ser ham, men ikke nå, jeg skuer ham, men ikke nær. En stjerne stiger opp fra Jakob, en kongsstav løfter seg fra Israel. Han skal knuse Moabs tinninger og skallen på alle sønner av Set.* (4. Mosebok 24,17).

Senere trer det tydeligere frem. Ikke bare av Juda stamme vil han være, men en etterkommer av kong David, han som selv var en salvet, en Messias, den evige hersker og konge: *Se, dager skal komme, sier HERREN, da jeg reiser opp en rettferdig spire for David. Kongen skal regjere med visdom og gjøre det som er rettferdig i landet.* (Jeremias 23,5).

All ulykke vil bli fratatt folket, og alle gudløse blir utslettet: *Min tjener David skal være konge over dem, og de skal alle ha en hyrde. De skal følge lovene mine og holde forskriftene mine, så de lever etter dem.* (Esekiel 37, 24).

HERRENS ånd skal hvile over ham, en Ånd med visdom og forstand, en Ånd med råd og styrke, en Ånd som gir kunnskap og frykt for HERREN. Han skal ikke dømme etter det øynene ser, og ikke skifte rett etter det ørene hører. Han skal dømme fattige rettferdig, i rettferd skal han skifte rett for de hjelpeløse i landet. Han skal slå landet med sin munns ris og drepe de urettferdige med pusten fra sine lepper. (Jesaia 11,2-4).

Ja, alt vil bli godt når han kommer: *Sannelig, det skal ikke finnes mørke for henne som er i trengsel. Før i tiden førte han skam over Sebulons land og Naftalis land. Men i fremtiden skal han la dem komme til ære: Veien til havet, landet bortenfor Jordan, folkeslagene i Galilea. Det folket som vandrer i mørket, ser et stort lys. Over dem som bor i dødsskyggens land, stråler lyset frem.* (Jesaja 8,23-9,2).

Denne forventningen er helt konkret, og i denne overleveringen finnes flere deler av den nye tids komme som en jomfru som føder: *Derfor skal HERREN selv gi dere et tegn: Se, jomfruen skal bli fruktsommelig og føde en sønn, og hun skal gi ham navnet Immanuel.* (Jesaja 7,14).

Også stedet han kommer fra, er forkynt: *Du, Betlehem, Efrata, minst blant slektene i Juda! Fra deg lar jeg en hersker over Israel komme. Hans opphav er fra gammel tid, fra eldgamle dager.* (Mika 5,1).

Ja, alt vil bli godt, når HAN kommer, forløseren: *For et barn er oss født, en sønn er oss gitt. Herreveldet er lagt på hans skuldre. Han har fått navnet Underfull rådgiver, Veldige Gud, Evige Fader, Fredsfyrste. Så skal herreveldet være stort og freden uten ende over Davids trone og hans kongerike. Han skal gjøre det fast og holde det oppe ved rett og rettferdighet fra nå og for alltid. HERREN over herskarene skal gjøre dette i sin brennende iver.* (Jesaja 9, 6-7).

II

Når legger menneskene i Jesu Kristi omgivelse merke til at en ny tid er kommet? Legger de overhodet merke til det? Eller hvorfor legger de ofte ikke merke til det?

Kanskje henger det sammen med den forventning de har utviklet gjennom disse bildene?

Vi kan prøve å sette oss inn i andre menneskers livsforhold på den tiden, så godt det kan la seg gjøre: – Vi føler oss avskåret fra det som ga livet mening i tidligere tider. Det lykkes oss ikke å belive det i oss. Som fremmede lever vi i eget land, og det er fremmede som hersker i landet. Vi blir begrenset utenfra. Kanskje lider vi materiell nød. Engang fantes det håp, og vi forsøker av alle krefter å hindre at det slukner. Én vil komme som forløser oss. Han vil ta alt det vanskelige fra oss. Han vil straffe alle dem som har forvoldt dette mot oss. Han vil lette våre liv og ta oss i hånden og føre oss på den rette vei. Han vil løse alle våre problemer. En fører...?

Stilt overfor alt som så hendte, må vi erkjenne at Guds sønns inkarnasjon ikke var etter våre forventninger! Men profetene hadde sagt oss det. Etter at han er blitt foraktet, forfulgt og drept, vil han oppstå igjen.

Han var foraktet, forlatt av mennesker, en mann av smerte, kjent med sykdom, en de skjuler ansiktet for. Han var foraktet, vi regnet ham ikke for noe. (Jesaja 53,3).

Og skulle han ikke ride inn i helligdommen på et esel?

Bryt ut i jubel, datter Sion! Rop av glede, datter Jerusalem! Se, din konge kommer til deg, rettferdig og rik på seier, fattig er han og rir på et esel, på en eselfole. (Sakarja 9,9).

Og var ikke hans hengivelse til lidelse og død en del av det profetiske budskap: *Han ble mishandlet, han ble plaget, og han åpnet ikke munnen, lik et lam som føres bort for å*

slaktes, lik et får som tier når det klippes, og han åpnet ikke munnen. (Jesaja 53,7).

Mange overleveringer vitner om at Jesus i sin maktesløshet oppfyller profetiene. Det står det i Salmene 22, 34 og 69.

Vi som er Jesu samtidige, vi har ikke kunnet gjøre så mye med disse overleveringene. For hvordan skal det gå når den svake, den maktesløse er den som skal gi oss forløsning? Han må jo være sterk og kunne overvinne fienden og gjeninnsette Guds rike.

Umiddelbart etter Kristi død og oppstandelse ble ikke livsforholdene endret til det bedre. Erkjennelsen av at det kanskje var ment på en annen måte, er vanskelig, fordi det var så konkrete forventninger. Det skulle komme en rask og lettvent forløsning ut av elendigheten.

III

Når legger vi merke til at en ny tid er begynt? Legger vi overhodet merke til det? Og på hvilken måte er vi også blinde for det som sender oss hjelp?

Det er en parallell i det sjelelige; fremmedgjøring, maktesløshet, materiell og sjelelig nød overalt. Forstyrrelser og brudd også der hvor det tilsynelatende går godt. Også hos oss som hører til de privilegerte i verden, er det en dyp fortvilelse: Vi vet om katastrofer og kriser, fortvilelse og de tilsynelatende uløsbare problemer og konflikter i verden. Vi kan ikke se en annen vei.

Hva og hvem kan gi oss hjelp? Hva er våre forventninger? Ofte reagerer vi barnslig på livets utfordringer: Det er de andre som har skylden. Løsningen på et problem kan ligge

helt i dagen, men de vil ikke bære ansvaret. Er de andre forblindet eller styrt av motstandsmaktene?

Eller: Vi hadde ingen sjanse. Man tok fra oss alt...

Eller: Det ondes makt er for stor. Vi kan bare trekke oss inn i oss selv. Kanskje med noen utvalgte som tenker som oss... Vi vet bare så altfor godt at disse indre strategiene ikke hjelper særlig i verdens videre gang. De fører oss i sjelelig opprør.

I en tid hvor Kristus vil virke i oss, fører svart/hvit tenkning oss ikke videre. Kanskje må vi innse at vi selv er en del av problemet – og at vi kan bli en del av løsningen. Hva er vår forventning til det helbredende?

IV

Legger vi merke til at den nye tid allerede er her? Hva forventer vi av Kristi fødsel i oss? Hvordan blir vår julefest feiret innenfor forventningen?

Kanskje har vi inntil nå alltid forestilt oss at han engang skal forløse oss. At han taler til oss, opplyser oss og gjør alt godt. Helt av seg selv. Uten møye og kraftanstrengelse fra vår side, uten motstand. Uten hindringer på noe vis. At han tar oss ved hånden og ledende fører og beskytter mot alle farer.

Så lenge vi lever med forventning om at noe kommer til oss utenfra som forløser oss, ser vi ikke riktig hen til det som allerede er, det som vil bli til, det som kan berøre våre hjerter. Kjærligheten er ikke egoistisk, men medfølende, også der hvor vi ikke forventer det. Kan det hende at vi ofte søker det som helbreder på gale steder?

Kan vi lære å se positivt på det som vil bli til? Kan vi løfte blikket og se på den tiden vi lever i, med de utfordringene den har? Og kan vi gi vårt bidrag til verden, hver på vår måte.

Rytteren på den hvite hesten, den som omtales i apokalypsen som Kongenes konge og herskernes hersker (Åpb. 19,16), han er det som bringer det helbredende, og han har et navn som ingen vet uten han selv. Kristus kommer ikke som en ytre autoritet. Han taler til Jeget i oss, hans søstre og brødre. Vår tidsånd Mikael gir oss bare et 'vink', og vi kan oppfatte det som en oppfordring til å følge Kristus i hans gjerning, i hans tilværelse. Det som gjennom Kristus åpenbarer seg, er overvinnelsen av døden gjennom maktesløshet.

Den nye tiden har for lengst begynt. I den kan vi alle være med på å forløse menneskeheten ut fra Jeget. Og det med bevissthet og ydmykhet. Det vil ikke komme noen annen enn den som taler til Jeget i meg.

Trykket i Die Christengemeinschaft 12/2021

Oversatt av Siri Schultze-Florey

Tilgivelse — et romslig begrep

av Gry Veronica Alsos

Dette er den andre i en serie artikler om tilgivelse basert på boken «*Die okkulte Bedeutung des Verzeihens*» eller «*The occult significance of forgiveness*» av Sergei O. Prokofieff. Første artikkel sto i nummer 3-23.

Det finnes mange former for tilgivelse, ikke minst i forbindelse med lov og rett når det gjelder enkeltmenneskets forhold til samfunnet. Det kan være i form av absolusjon, amnesti, benådning, ettergivelse, frigivelse, oppreisning, pardon, straffefrihet, syndsforlatelse eller unnskyldning. I retten er spørsmålet om man er skyldig eller uskyldig, og dette aspektet kan vi overlate til domstolen. Moseloven fremsatte en gang kategoriske imperativ med de ti bud og straffet syndene med gjengjeldelse, altså et øye for et øye, en tann for en tann. Slike absolutte, nådeløse mekanismer måtte avskaffes om mennesket skulle kunne bli fritt, og takket være Kristi offer ble det mulig for menneskeheten å komme videre fra denne fastlåste situasjonen. Han beredte veien for oss så vi kunne utvikle bevissthetssjelen, og dermed basere valg og handlinger på innsikt og forståelse av verden og andre mennesker. Slik ble også spørsmålet om skyld mye mer komplekst, fordi vi ikke lenger er bundet til å handle innenfor strenge rammer. Ansvar er vårt eget. Dette handler blant annet om den enkeltes inkarnasjonsvei, hvordan vi gjennom forbindelse med materien kan utvikle bevissthet til å møte og overvinne det onde i oss selv, og på dette grunnlag også håndtere det onde i verden. Dette er kjærlighetens vei, og Kristus er vår følgesvenn.

Våre relasjoner

Det finnes to relasjoner i det enkelte menneskes forhold til skyld og tilgivelse, den ene dreier seg om ens eget individ, den andre om våre relasjoner til andre. På det individuelle plan er det jeg som jordisk vesen, som lavere jeg, som har til oppgave å realisere den planen som mitt høyere jeg, som skytsengelen har lagt for dette livet. Ettersom dette ikke er en plan som er nedskrevet eller på annen måte overført til meg som jordisk vesen, er utfordringen å «ane mesters mening», som det står i Peer Gynt. Noen ganger kan vi fornemme at vi har gått i en grøft eller tatt et valg som var feil for oss, og ved å rette på det, ber vi vårt høyere jeg om tilgivelse. Når vi klarer å komme på rett kjøl igjen, har vi derigjennom forlatt vår egen skyld, vi har rettet opp en feil og lagt grunnlaget for å gjøre det godt igjen.

Når det gjelder det sosiale, bygges våre møter og relasjoner med andre individer gjennom det eteriske felt, gjennom alt av livets former og forbindelser, enten de er knyttet til sosiale sammenhenger som arbeid, familie, fritidsinteresser eller religiøst liv. Alle former for sosial tilhørighet, også folkegrupper og nasjonalitet, kan knyttes til ritualer, vaner eller omgangsformer som definerer roller og handlinger, hva som forventes og tillates. Overtredelse av disse ofte uskrevne reglene kan pådra oss skyld eller behov for tilgivelse. Mangel på sosiale forbindelser virker som en gift i individet og kan avle uvilje og hevntanker. Derfor er det å opprette og stå i forbindelse med andre mennesker altså en oppgave som vi alle kan ta på alvor, slik at ingen må stå utenfor. Holdes man utenfor fellesskapet, går man ikke bare glipp av muligheten til å ordne opp i sitt karma, men også

det å kunne gjøre godt for andre. Karma er nemlig et annet perspektiv på slike møter og forbindelser, og hvis vi arbeider bevisst med karma, kan vi lettere håndtere kriser og utfordringer i det sosiale. Tilgivelse, både å gi og be om, kan være en nøkkel til å komme videre i slike situasjoner.

Jordiske betingelser

Slik antroposofien beskriver det, har vi fire vesensledd som grunnlag for våre liv. Vi har et fysisk legeme, og takket være eterlegemet er det fullt av liv, men det fysiske legemet er i seg selv dødelig materie. Derfor har vi et eterlegeme, et kraftlegeme som både beliver det fysiske og gir det form, bevegelse og vekst. I eterlegemet er vi sovende, og vi har ingen dagsbevissthet om dets virksomhet. Drømmene kan formidle og avsløre sider ved det eteriske gjennom mystiske bilder. Vi har et astrallegeme, et sjele- og følelsesliv som står i kommunikasjon med verden omkring oss. Astrallegemet opplever umiddelbart, men det glemmer opplevelsene fordi det lever intenst i hver nye opplevelse. Til gjengjeld har vi et jeg, en ubrutt strøm av selvbevissthet som husker, tolker og systematiserer erfaringer, opplevelser og minner. Selv om vi ikke kan fastholde alt dette i bevisstheten når vi sover, kan vi hente det hele opp igjen når vi våkner. Men hukommelsen er lunefull, den forandrer på minnene med tiden og i forbindelse med nye erfaringer. Til gjengjeld kan vi med vår jeg-aktivitet velge aktivt hva vi vil gå rundt og bære med oss av minner, hvilke vi henter opp ofte, hvilke vi fortrenger eller forkaster. Det som er sikkert, er at minner vi fokuserer mye på, dem gir vi kraft, både gode og dårlige. Hukommelsen kan både virke styrkende og nedbrytende på våre sjeler, enten det er egne feil eller andres handlinger

vi ergrer oss over. Også her kan tilgivelse være befriende og hjelpe oss til å komme videre.

Hverdagens småskala-tilgivelse

Toleranse er det første skritt på veien til å bli et tilgivende menneske. Den det kan være vanskeligst å tolerere, anerkjenne eller tilgi, er ofte en selv. Dernext kommer nærmeste familie, gjerne en av foreldrene, eller søsken. Vi kan irritere oss over andre menneskers væremåte, utseende, manerer, uvaner, lukt, lyder og alt annet som vi tar inn med sansene. Med vår jeg-bevissthet og tenkning kan vi oppdra sansene til å fokusere på det som er skjønt og godt, og til å tilgi at den andre er som den er. Dette kan utvikles til moralsk tenkning som er rensset for selvopptatthet, som unngår å dømme andre, men snarere viser genuin interesse for hva andre mennesker bringer til verden. Slike positivitetsøvelser virker helbredende inn i det sosiale felt, og de styrker dermed også våre egne eterkrefter. Verden kan da fornemmes og oppfattes på en ny og holistisk måte. Fordi vi kan møte andre uten hat, fordømmelse eller sjalusi, kan vi åpne oss helt for andres verdi. I sin ytterste konsekvens kan øvelsene hjelpe oss til å se og møte Kristus i den andre. Vårt astrallegeme kan renses og transformeres til et høyere vesensledd, et åndsselv. Og med åndsselvet kan vi ha direkte kontakt med den åndelige verdens gode krefter.

Tilgivelse som villet handling

Gjennom positivitetsøvelser kan vi gå aktivt inn for å rens sansene og våre astrale reaksjoner på sanseopplevelsene. Denne oppøvde evnen til å lutre sitt sjeleliv setter oss også i stand til å komme i kontakt med vårt høyere jeg, med vår skytsengel. Dermed blir også fullstendig tilgivelse mulig.

Den konstante hukommelsesstrømmen kan derved brytes ved en villet handling av moralsk vilje; når jeget lyses opp av sin forbindelse med det høyere jeget, skapes tilknytning til det guddommelige. I denne lysfylte forbindelsen kan det onde transformeres, og både minnet og konsekvensene av en udåd kan slettes fra hukommelsesstrømmen. Dette betyr neppe at man overhodet ikke husker det lenger, men at man ikke føler seg tynget eller påminnet om det i tide og utide. Man er ikke lenger et offer for sterke følelser eller smerte, og hendelsens betydning og påvirkning på ens sjel liv mister dermed sin kraft. Slik blir sann tilgivelse et offer, en aktiv handling som virker skapende inn i tilværelsen til både tilgiver og tilgitt. Men det krever mer enn et øyeblikks beslutning:

Det å tilgi fullt og helt innebærer mye mer enn bare å slå en strek over udåden. På den ene siden innebærer det å *forlate*, det vil si å sette fra seg den tunge børen av urett som har blitt begått mot en, alle konsekvenser og følelser knyttet til den, og virkelig la den bli igjen mens en selv går videre i livet. Det kan være offer stort nok i seg selv, men det kan også virke enormt frigjørende og avlastende. Men, jo verre udåden var, jo vanskeligere kan dette være. Ikke minst fordi man har blitt vant til å definere sitt liv på grunnlag av den smerte man har lidd, eller fordi man står i et forhold til et menneske som det er vanskelig å komme ut av. Derfor må man begynne med det som er håndterbart og mulig: Det kan innebære å praktisere positivitetsøvelse overfor en kollega som har såret deg en gang, når du siden har holdt ved like gremmelsen, eller hater vedkommende for det. Klarer du å se noe positivt i denne kollegaen hver

dag *istedenfor* å fokusere på det som såret deg, kan du kanskje klare å slippe taket i de negative tankene. Prinsippet er å gi slipp på slike tanker som har med fortiden å gjøre og gjøre deg ferdig med dem, bestemme deg for å slutte å bære på dem.

På den andre siden innebærer sann tilgivelse å gjøre noe for å oppveie udåden, å gi verden kjærlighet for å utbalansere de negative virkningene av den uretten som andre begikk mot en selv. Dette å tilgi – *å gi til* - det innebærer å tilføre verden godhet, medfølelse og kjærlighet i så stort monn at det gjør like mye godt som uretten gjorde ondt. Det er ikke nødvendig å rette slike kjærlige handlinger mot den som begikk udåden, det kan være hvem som helst i situasjoner der kjærlighet trengs, og du er i posisjon til å gi den.

Igjen kan dette være vanskelig å utrette når det er store udåder som skal tilgis. Men man kan bestemme seg for å prøve ut denne form for tilgivelse på nye hendelser, slik at smerten ikke får anledning til å vokse seg stor over lang tid. Det er som med fyrstikken; den er lettere å slukke når den nettopp er tent, enn når den har kommet i kontakt med tørt gress i utkanten av en skog. Så når en kollega sårer deg eller bussjåføren er sur mot deg, kan du bestemme deg for å tilgi hendelsen og gi tilsvarende mye omtanke eller medfølelse til en annen kollega eller bussjåfør. Det kan øves ved hver ny hendelse av lite format. Slik kan du oppøve evnen til å tilgi og dermed skape frigjørende prosesser i eterlegemet slik at det renses for destruktive elementer. Dermed kan eterlegemet gjøres i stand til å virke merkbart i den astrale sfære.

På russisk betyr ordet for tilgivelse *å forenkle, avkomplisere*, og i denne sammenheng forstår vi det som å ordne opp i eller unngå å skape karmiske knuter som det ellers kunne bli vanskelig å løse opp i senere, eller i neste inkarnasjon. Gjennom en slik moralsk handling settes vi i kontakt med vårt åndsselv, og vi åpner dermed for at guddommelige og høye moralske krefter kan virke i oss.

Vi løfter vår sjel

Vi foredler våre vesensledd når vi på denne måten arbeider for å overvinne det onde ved egne sjelekrefter, moralske handlinger og reflekterende tenkning. Dette er en side ved det som i Menneskevielsens handling formidles når presten sier «Vi løfter vår sjel til deg, O Kristus.» Om vi ikke bevisst renser våre sjelekrefter for Kristi skyld, vil vi uansett åpne oss for Ham gjennom en slik skoleringsvei. Likeledes gjør vi en handling som er beslektet med Kristi virke på Jorden, nemlig å ta på oss en liten del av et annet menneskes karma. Hvilke vidtrekkende positive konsekvenser dette kan ha for menneskehetens utvikling, går jeg inn på i en artikkel i neste nummer.

Ny nordisk lenker

Kjære medlemmer og venner i den nordiske regionen!

På den allmenne lenker-konferansen i september 2023 ble Fritjof Winkelmann utpekt (kooptert) som ny lenker. Fra juni 2024 overtar han oppgaven som lenker for den nordiske regionen. Dette er vi meget glade og takknemlige for. Fritjof Winkelmann vil også i fortsettelsen virke som prest i menigheten i Helsinki, og vi håper at de finske kollegene og menigheten i Helsinki kan støtte ham så godt som mulig, slik at han kan overta denne nye oppgaven.

Jeg selv ser nå tilbake på 10 år der jeg har kunnet være virksom i Norden og tar med meg minnene om mange fine møter ved forskjellige høytider og fester, ved tiltredelse og avskjed for prester, vielse av kirkerom, jubileer og mye annet.

Jeg takker for den åpenhet og den tillit jeg har blitt møtt med i denne tiden og ønsker alle menigheter en fortsatt fruktbar utvikling!

Med hjertelige hilsener,
deres Gisela Thriemer

Nordisk seminar for Kristensamfunnet

Et nytt seminar for Kristensamfunnet er under planlegging, og her kommer foreløpig informasjon.

Hvem er vi, og hva vil vi?

Vi, Kristensamfunnet i Norden og Baltikum, vil grunnlegge et nordisk seminar for alle mennesker som vil forstå og lære om hvordan vi kan virkeliggjøre en fornyelse av kristendommen i vår tid.

Viktige spørsmål er:

- Hva er et kristelig liv?
- Hva er et sakrament?
- Hvordan finner jeg presten i min egen sjel?
- Hvilken vei finner jeg til meg selv og til Kristus?
- Hvordan kan jeg være aktiv i et fellesskap og samtidig utvikle min egen individualitet?

Dette er en ny impuls i Kristensamfunnets seminarhistorie. Vi ønsker å danne et grunnleggende og allment seminar for alle interesserte. Det er nytt at det kommer fra de nordiske og baltiske land. Vi inviterer til et 2-årig deltidsstudium. Det kan hende at noen etter dette vil gå videre til presteyrket.

Vi henvender oss til alle mennesker som vil fordype seg i sentrale livstema. Alle aldersgrupper er velkomne, både elever som har avsluttet skolegangen og som vil orientere seg, og de som har avsluttet sitt yrkesliv. Det er vårt håp at vi finner mennesker som begeistres for et aktivt liv i menighetene og eller som vil finne veien til presteyrket.

Seminarets oppbygning

Det er satt opp tre studieuker, mandag til fredag og fire studiehelger, fredag til søndag, per år. Språket vil være engelsk, tysk og skandinavisk. Vi vil være behjelpelig med oversettelse der det trengs. For de studentene som ser en mulighet i presteyrket, er det ønskelig at man følger alle kursene. Hovedtema for seminaret er Kristensamfunnets syv sakramenter:

- Dåp
- Konfirmasjon
- Menneskevielsens handling
- Samtalens sakrament
- Siste olje
- Ektevielse
- Prestevielse

Ved siden av disse kommer også tema fra naturvitenskap, samfunns- og tidsspørsmål.

I tillegg arbeider vi med:

- Kunst
- Eurytmi
- Språkforming
- Bibelstudier
- Personlighets utvikling og fellesskapsdannelse
- Antroposofi

Alle deltagere blir oppfordret til egenstudium og fordypning i selvvalgt tema. Kursholdere kommer fra den internasjonale prestekretsen og fra kunst- og vitenskapsmiljøer. Seminaret vil være i tett samarbeid med Presteseminaret i Hamburg.

Interesse for enkelte kurs.

Det er mulig å delta på enkelte kurs. Opplysning om påmelding og studieavgift kommer senere.

Seminarsted

Nordisk seminar vil hovedsakelig holde til i menigheten i Järna i Sverige. I løpet av studietiden kan vi reise noen helger til andre menigheter i regionen.

Forberedelsesgruppen

Siri Schultze-Florey, prest i Trondheim, Norge

Lars Åke Karlsson, pensjonert prest, Raseborg, Finland

Fritjof Winkelmann, prest i Helsinki, Finland

Carl van der Weiden, prest i Järna, Sverige

Ulrich Meier, prest i Hamburg, Tyskland

Christian Scheffler, prest i Hamburg, Tyskland

Oppstart og kostnader

Nordisk seminar starter med åpningsuke 13.-17. mai 2024
Kostnader til studiegebyr og overnatting vil bli opplyst med det detaljerte programmet. Utførlig program vil være klart 15.12.2023.

Er du interessert, så meld deg gjerne til.

Siri Schultze-Florey, siris-f@hotmail.com, +47 476 00 635

Lars Åke Karlsson, karlsson09@hotmail.com,
+358 40 852 335

Fritjof Winkelmann, fritjof.winkelmann@kristiyhteiso.fi,
+358 400 214 245

Kristensamfunnets Nordiske seminar

Kjære alle givere og bidragsytere til Olsby!
Dere er mange trofaste, som i flere år har gitt små og store gaver til Olsby.

**EN HJERTELOG TAKK FRA STYRET,
TIL HVER OG EN ISÆR!**

Enten det er et enkeltbeløp eller faste innbetalinger; gavekontoen vokser for hver måned. Vi har gleden av å meddele at det pr. 5. november 2023 står kr. 316.853,- på gavekontoen. Pengene vil uavkortet gå til de to nye overnattingsbyggene. De gir en helt nødvendig startkapital til grunnarbeidet på tomta samt støp av såler til byggene.

Kjære nye og gamle givere: En inderlig takk og hjertelig velkommen til å fortsette med din verdifulle og viktige støtte til realiseringen av de nye overnattingsbyggene!

På vegne av styret i stiftelsen Olsby,
Anne-Marit Bårdseth

Gavekonto: 1822.37.07218 | Vipps: 131153

Minneord - Vidar Uppheim

Født 19. oktober 1965 - død 26. juni 2023

Vidar ble født 19. oktober 1965 og han ble 57 år. Han bodde på Helgeseter mesteparten av sitt liv. Før han ble født, hadde moren Reidun vært i Tyskland og blitt kjent med antroposofien og Rudolf Steiner. Hun ble så begeistret at hun skrev leserbrev om

dette til avisen på Stord. Senere, da hun kom hjem, ble hun oppmerksom på Helgeseter som ble drevet etter antroposofiske prinsipper.

De første årene av livet til Vidar ble dramatiske. Da han vokste til som barn, viste det seg etter hvert at han ikke hadde språk. Han kunne ikke gå, men han var flink til å krype. Da han var tre år gammel, omkom begge foreldrene, Reidun og Frode, i en bilulykke. Vidar var ikke med i bilen. Etter dette ble Vidar boende hos bestemoren og familien på Stord. Moren Reidun hadde vært oppmerksom på Helgeseter før hun døde, og nå ble det slik at Vidar kom dit da han var syv år gammel. Stedet ble en velsignelse for Vidar. Onkel Steinar sier at han tilsynelatende ble stelt av "engler på jord". Til godt opp i tenårene var han hjemme på Stord i feriene. Han likte også godt å komme til hytten på Huglo. Steinar og familien har vært en nær og sterk støtte for Vidar i alle årene han har vært på

Helgeseter. Vidar deltok i arbeidet på lysverkstedet. Han knyttet seg sterkt til noen mennesker, og flere medarbeidere fikk oppleve det fine samspeillet med ham i humor, smil, med lyder, kroppsspråk og følelsen av å være knyttet sammen. Han var en viljesterk mann og ga beskjed hvis det var noe han ikke likte. Han kom med godlyder når han var fornøyd, og han hylte hvis han ikke var fornøyd eller hadde det vondt. Vidar var veldig glad i vann og likte seg godt i bassenget på Helgeseter og med bading på turer i inn- og utland. Han likte også veldig godt å gå på tur, og han satte stor pris på å være ute i all slags ruskete vær. Han kunne være utålmodig og likte ikke at man stoppet for å snakke med andre når de var på tur. Hvis han satt på i bil, likte han også svært dårlig at det ble stoppet for rødt lys. Da kunne han lage ulyder. Mange taxisjåfører fikk seg en overraskelse på den måten. Vidar kunne være en luring. Når det kom nye medarbeidere, kunne han prøve dem ut. Han ga lyder fra seg og ville se om han kunne få noe bedre.

Han hadde stor glede av god mat. Han var en livsnyter i gode perioder. Han var veldig glad i musikk. Kastanjettene var hans faste følgesvenn. De hjalp ham å samle seg og føle trygghet. Vidar hadde en enorm livskraft, noe som fulgte ham til det siste.

Den siste tiden hadde Vidar mye smerter. Han fikk den siste olje i mai i år. Han kjempet og strevde til det siste. Mange synes nok at det er godt at han nå fikk forlate dette livet.

Svenn Olav Kalvø

Minneord – Marit Weihe

Født 23. mars 1933– død 20. oktober 2023

Marit var en klok, mild, omtenksum, frisinnet og fredsommelig person - og en god lytter. Hun tok ikke parti, og det hun sa, var klokt og vel overveiet. Det kunne storme rundt henne, men hun beholdt roen og snakket ikke nedsettende om andre.

Marit ble ikke bisatt etter Kristensamfunnets ritualer, men hun var et kjært og trofast medlem av menigheten.

Da hun var 3 år gammel, ble faren overlærer på Lilleaker skole, og de fikk bolig der. Moren var en dyktig skulptør og meget flink med blomster. Marit hadde en lykkelig barndom. Storesøster Inger og Marit beholdt vennskapet livet ut. Hun hadde også tre gode nabovenninner. De gikk husimellom og var alltid sammen. De hadde store hager, ubetrådt av menneskefot, med epletrær, maurtuer, pinnsvin og huggorm. En nabo hadde geit, den kjørte de i barnevogn!

Marit drømte om mange barn, men slik ble det ikke. Hun hadde derimot et rikt liv, med flere gudbarn. Da krigen kom, var Marit 7 år gammel. Nazistene overtok skolebygningen og lærerboligen, så de måtte flytte. De fikk

undervisning på den gamle skolen, i bedehuset, og i avholdslosjen! Grini-fanger gravde skyttergraver i hagene. Marit og venninnene lagde matpakker og gjemte til dem. Det var spennende, men de var aldri redde. Hun hadde en aktiv ungdomstid. De gikk på skøyter på sjøen ved Lysaker, gikk på ski i Lysebakken, tok buss til Sørkedalen og gikk hjem. Om somrene badet de i Lysakerelven. Hun tok artium på engelsklinjen med gode karakterer. Hun elsket å danse, og hun var medlem i Kristelig ungdomsforening.

Marit utdannet seg til lærer på Lærerskolen i Oslo. I et år hadde hun praksis i Finnmark, på Altneset ved Altafjorden. Det var en internatskole med tre lærere. Hun hadde de tre yngste klassene. Barna bodde på internat mens de fikk undervisning i tre uker. Så reiste de hjem, og en ny gruppe inntok skolen. Og slik fortsatte det skoleåret ut. Det var kun båtforbindelse til fastlandet. Det var et ensomt år, og hun oppsøkte aldri Finnmark igjen.

Hun begynte å jobbe på Lilleaker skole, der faren var overlærer. Der møtte hun Anbjørg Pauline Oldervik, som var hjelpelærer. De fikk god kontakt. Oldervik ble senere en anerkjent lyriker. Sølvi Sørum kom som lærer, og da begynte et livslangt vennskap. Senere utdannet Marit seg til logoped, og arbeidet på Torshov spesialskole til hun gikk av som pensjonist. Sølvi var medlem av Teosofisk selskap, og Marit ble med. Senere meldte de seg inn i Oslogruppen av Antroposofisk Selskap. Da Sølvi utdannet seg til eurytmist, ble Marit med på alle eurytmikurs med Eva Lunde. Begge var også med i Mysteriedramagruppen. De hang sammen disse to. Med Sølvi sin 2CV dro de på flere turer. bl.a. i England. Kart hadde de selvfølgelig skaffet seg,

men med «Ancient Britain» var det ikke så lett å navigere. De kom omsider til Stonehenge og Lake District. Det var så underlig, helt flatt og liksom dødt landskap, så ulikt Norges natur. Her kunne det da umulige være noen elementarvesener, mente Marit. De dro på fjelltur, de hadde tenkt å vandre i fjellheimen på Vestlandet, men etter en meget strabasjøs fjellklatring dro de skrekkslagne hjem, de var helt uforberedt på de ville fjellene. Det var jo ikke slike fjell på Østlandet! De haiket med en bonde fra Setesdalen, ned mot Sognefjorden. Det viste seg at sjåføren kun så på det venstre øyet, og på de svingete veiene nedover så han ikke svingen mot høyre! Han fikk bråbrems rett før et stup. De kom seg frem, men fra da var det slutt med haiking.

Med 2CVen dro de til Marits hytte på Sørlandet. De kom i kontakt med en eldre mann som hadde vært gjetergutt, og da han forsto at de var opptatt av steiner, tok han dem med til sitt barndoms Soria Moria. En hel vegg med glitrende bergkrystaller! De vokste rett ut av fjellveggen!!

En annen gang tok Sølvi med seg Knut Weihe og Marit i 2CVen for å finne stein, Knut var nemlig veldig ivrig og dyktig. Marit sa at det var som Amors pil traff henne rett i hjertet der de satt i baksetet. Noen år senere, i 1976, giftet de seg. Knut hadde vært engasjert i Kristensamfunnets ungdomsarbeid, og de gikk nå begge fullt inn for kirken. Knut var delaktig i å finne «det gule huset» bak det nåværende kirkebygget. Han laget også dodekaederet, grunnstenen til Mikaelkirken. Sammen bygde de opp et trykkeri i kjelleren i huset hvor de bodde, og i mange år trykket de meddelelsesbladet for Kristensamfunnet.

Begge var de også opptatt av antroposofi, og i mange år hadde de en studiegruppe med Ester og Terje Christensen. De studerte også antroposofi i mange år med Sølvi Sørum, Ib Kondrup, og Borgny og Svein Berglund. Knut og Marit var et meget sammensveiset par. Knut mistet etter hvert synet, og Marit var hans trygge, støttende hånd i mange år. Hånd i hånd kom de til kirken og sammen mottok de nattverden.

Knut døde i 2017. Det ble tomt for Marit. Selv ble hun mer og mer tunghørt, men hun hadde stor glede av å lese i mange år. Etter hvert ble livet her og nå mer og mer tilslørt. Den siste tiden bodde hun på St.Hanshaugen sykehjem hvor hun sovnet rolig inn 20. oktober 2023, trygg på sin Kristus og livet etter døden.

Sølvi Sørum og Gørild Beatrice Bendixen

Minneord - Dagny Rieber Borgnes

født 4. mars 1929 – død 7. oktober 2023

Dagny visste at en hage er mest frodig og livskraftig når den har mange ulike vekster og drives etter gode økologiske prinsipper.

Mangfoldet gir robusthet. Økologi betyr omsorg for jord og liv, og gartneren sørger for at alt går opp i en høyere enhet. Slik levde også Dagny sitt liv. Hennes allsidighet i både yrke og interesser, den spirituelle

overbygning i det hun gjorde, hennes evne til å forstå og foredle det hun sto i gjorde at man kunne ha spennende og givende møter og samtaler med henne. Men hun var beskjeden og forsto nok ikke alltid selv hvor mye hun ga og kunne gi.

Dagny ble født i 1929 som det fjerde av fem barn i familien Borgen. Mor Marie var fra forretningsfamilien Rieber i Bergen og hadde med seg antroposofiske impulser hjemmefra. Far Hugo var ingeniør fra Oslo, utdannet i USA. Marie utdannet seg til fysioterapeut og tok husmorskole i Oslo. Marie var hjemmeværende mens Hugo bygget opp maskinfirmaet, og familien med en voksende barneflokk hadde hushjelp og tilhørte det finere borgerskap med hvit duk på middagsbordet og pene manerer. Men når man vet hvilke

manerer som forventes, kan de også brytes. «Nei, nå spiser vi desserten først, dere», kunne Marie foreslå når de var samlet til middag. Denne litt frie holdningen til regler og forventninger tok Dagny med seg videre i livet.

Dagny begynte på Lysaker barneskole. Der hadde hennes to rampete og røffe storebrødre også gått. Læreren spurte henne om hun var søsteren. Da hun bekreftet, fikk hun beskjed om å sette seg foran, der de litt krevende og urolige barna ofte plasseres. Det var nok ikke nødvendig. Dagny var et mer tenksomt, litt langsomt barn, hun gikk i skogen og sang salmer for trærne.

Søsteren, som var tre år eldre, overstrålte Dagny, og syv år etter at Dagny ble født, kom enda en søster til. Dagny kunne føle seg som mellom barken og veden noen ganger, litt oversett og litt usynlig.

Dagny ble ungdom under krigen. Faren Hugo var ved hjemmefronten, og en av brødrene hennes ble arrestert, men løslatt, mistenkt for det samme. Vi kan bare ane hvilke uuttalte hemmeligheter som levde i veggene i huset i Bærum i krigsårene. Så dro hun til England for å jobbe og lære seg språket, og lærte seg også å kjøre motorsykkel. Den yngste søsteren husker Dagny komme kjørende på motorsykkelen i Bærum, veivende med armen for å gi retningssignal. Hun var nok en av få kvinner i Norge med motorsykkel på den tiden.

Dagny ville studere til veterinær, men hadde ikke gode nok karakterer. Så hun dro til Stockholm, studerte kjemi og levde studentlivet inntil hun giftet seg med Otto Borgnes. Hun var 25 år og synes det var på tide å stifte familie og få

barn. 18. desember 1954 sto bryllupet, og dagen etter gikk Otto på jobb. Han var fra arbeiderklassen, og fulgte sin pliktfølelse. Dagny kunne nok tenkt seg litt ulydighet og frihet her, slik at de kunne dratt på bryllupsreise. De flyttet til Bekkestua, og Dagny søkte på jobber som kjemiingeniør. Men da de hørte at hun var gift, var hun uaktuell. Så kom de fem barna Kirsten, Hugo, Hilde, Martin og Andreas mellom 1955 og 1965.

Dagny var hjemmeværende i mange år. De bygget hus i Billingstad på en stor tomt med kjøkkenhage, bærbusker og frukttrær. På høsten sto mengder av saftflasker og syltetøyglass i kjelleren. Dagny bakte brød, og gjennom årene ble utallige brødsiver med pålegg servert på trebrett for hele nabolagets barneflokk. Også på hytta i Hallingdal ble det bakt brød, som et eksperiment på utendørs steinovn. Barna husker den vinterlige bilturen hjem fra hytta den gangen. Varmeapparatet på bilen var ødelagt, så alle satt med tykke klær på seg. Hunden var med, og det var smått med kontanter, så på kafeen ble det kun drikke. Det steinharde brødet fra uteovnen fikk duge som mat. De var litt av en gjeng på tur, ledet av Dagnys humoristiske skråblikk på situasjonen. Samme lekne grunnholdning kom fram da de hadde solgt bilen på grunn av oljekrisen i 1972 og tok toget til fjellet. Hun og barna gikk på oppdagelsestur i toget og havnet i en godsvogn hvor de oppdaget en mikrofon som de begynte å tulle med å snakke i. Da kom Otto løpende inn og sa at de snakket og underholdt hele toget!

Dagny engasjerte seg i Kristensamfunnet, som musiker til Menneskevielsens handling og som frivillig. Hun sto på kjøkkenet på sommerleirene for barn og unge, og mange

syltetøyglass fra kjelleren i Billingstad fant veien til leirene. I mange år ble programmet for Kristensamfunnet kopiert, pakket og sendt fra Dagnys kjøkken. Også Steinerskolen på Grav fikk merke Dagnys hjelpende hånd. Det var gode år med fellesskap og meningsfulle aktiviteter.

Barna ble eldre, og Dagny begynte som kjemiingeniør på Rikshospitalet med blant annet rotteforsøk, inntil hun på 80-tallet fikk reddet seg over til Heliosbutikken i Wilhelms gate. Der blomstret hun. Det var rett sted for Dagny. Hun heiet på det bio-dynamiske landbruket og gledet seg over produktene. Samtalene med kundene gjorde både henne og dem godt. Så ble hun ansatt på Helios sitt lager på Slemmestad, og ble der arbeidslivet ut. Det var gode år.

Dagny spilte teater, lærte seg å spille piano og byttet siden pianoet ut med tverrfløyte. Som eldre lærte hun seg å lage kniver på Raulandsakademiet og barnebarna fikk selvlagde kniver i gave. På hytta i Hallingdal prøvde hun å utvinne jernmalm for å lage knivbladene selv. Og sent i sitt voksne liv dro hun til Østerrike for å lære seg lymfedrenasje. Hun var hele sitt liv et lærende menneske.

Etter hvert flyttet hun til seniorleilighet i sentrum av Bekkestua. Der ble hun geriljagartner. Mellom prydelige stauder og busker på fellesarealet kom det opp potetplanter. Dagny hadde stor glede av å plante litt uro og motstand i alt det prektige. Svigerbarn, 19 barnebarn og 16 oldebarn kom til, og hun sto jevnlig foran oppslagstavla på kjøkkenet og kikket på flokken sin. Hver kveld tenkte hun på sine barn, og også på generasjonene etter. Livet ble stillere. Venner døde. Grupper ble oppløst. Hun tok ikke så mange initiativ

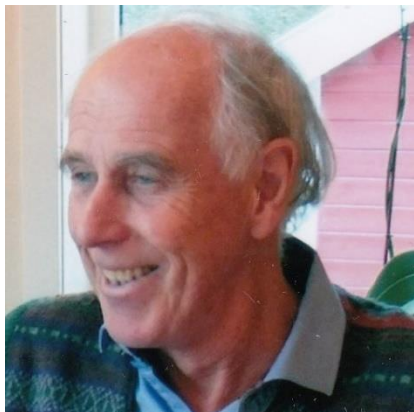
selv, og en sårhet kom fram. Verden utviklet seg i feil retning, syntes hun, og i perioder så hun mørkt på menneskehetens framtid. Men så kunne stemningen snu, og den skarpe og kjappe replikken med den forløsende humoren kom fram.

Dagny satt ofte i stolen sin hjemme på Bekkestua de siste årene og reflekterte over livet sitt, over mennesker hun var knyttet til, og over hendelser og valg hun hadde gjort. Selv om kroppen begynte å skranke og hjertet flimret, var hodet krystallklart. Hun var ærlig overfor seg selv, og både godt og vondt fra et langt liv ble analysert. Noe kunne ennå smerte, annet var ferdig bearbeidet. Men ennå kunne det komme overraskelser, som da hennes fraskilte mann Otto døde nå i sommer. Til Dagnys forundring gjorde det sterkt inntrykk på henne, selv om de skilte seg i 1990. Langsamt gjennom mange år hadde de glidd fra hverandre, og til slutt opphørte samtalen. Likevel var det en hjertemessig tilknytning til ham, erfarte hun. Hun syntes til slutt at hun levde på overtid, 94 år var mer enn nok. Kroppen kunne ikke mer. Og etter et kort opphold på Bærum sykehus og Vallerhjemmet sovnet hun stille inn med noen av barna hos seg. Nå skal Dagny arbeide i en annen hage under andre himmelstrøk. Hun gikk dit samtidig med at mange andre sjeler i verden forlater jorden under mindre rolige forhold enn hun selv. Måtte hennes omsorg for jorden og bekymring for verden bli en kilde til åndelige impulser, som gir oss gjenlevende her på jorden mulighet for å tenke, føle og ville det gode for menneskeheten!

Kristine Høiland

Minneord - Per Gøran Krüger

Født 29. august 1941 – død 10. september 2022

Det var ønskelig med et utfyllende minneord om Per Gøran Krüger, det første sto i 4/2022.

Per Gøran var et høstens barn. Den årstiden var den beste. Å sanke i skog og mark, høste fra busker og trær, det ga trygghet.

Familien fylte kjelleren med syltet, saftet og hermetiske varer på glass og flasker. For ikke å glemme den saltete, røykte og tørkede selvfiskede fisken på loftet. Dette var alle fem barn med på hvert år, og det ga iallfall Per Gøran en trygghet at de var med å sikre familiens mat. Den klare, friske høstluften var også så god å puste inn. Alt dette tok han med seg inn i voksenlivet.

I barndommen lekte Per Gøran mye alene. Med en sterk innlevelse og fantasi var han reinsdyr på vidda og krøp på alle fire i parken. 'På den ofte islagte Fridalselven var jeg min helt Helge Ingstad, helt opp til Landås. Boken om ham, og en liten grønn hagebok hadde jeg under hodeputen'. I hageboken sto det så mye spennende og slike eventyrlige ord som *savoikål*, *jordskokker*, *asparges* – og det ville han dyrke en gang. Som voksen ble barndommens drøm oppfylt på hans øy 'Rønholmen' ute i Øygarden.

Han hadde også et sterkt forhold til blomster. I et dikt som foreldrene skrev til hans konfirmasjon viser det:

PG, blomster du steller bra –
Husk nu at en rosenrot må vi ha!
Avleggere har du masse –
du har nok å passe –
vinduet fullt – mang en raritet
hvorfra er det ingen som vet.

Per Gøran vokste opp i Idrettsveien i Bergen med mor Majken fra Stockholm og far Kjell fra Bergen. Mor hadde studert nordisk språk og religionsvitenskap, og far var lege. De fikk fem barn som vokste opp, Else, Britt, Agnete, Per Gøran og Svein. Det var ikke bare lett for barna å vokse opp med en overarbeidet og uforutsigelig far. Alt måtte helst gå på hans premisser. Mor var mye trett og ulykkelig over tapet av en liten sønn på 1 ½ år. Han var barn nummer to og ble døpt Per Gøran. Å se sitt eget navn på gravstenen var for Per Gøran både forvirrende og ubehagelig.

Per Gøran fikk en tøff start på livet. Da han var 7 mnd fikk han dobbeltsidig ørebetennelse og hjernehinnebetennelse, og for å redde livet måtte legene meisle bort begge benknokene bak ørene. Aldri hadde de operert et så lite barn for dette før. Etter flere måneder på sykehuset hvor han fikk flere barnesykdommer, ble han igjen en frisk og glad gutt. Men så ble han fryktelig syk igjen, 1 1/2 år gammel fikk han difteri. Etter noen uker stoppet hjertet hans å slå, legene kjempet, men måtte til slutt gi opp. Far fikk beskjed, han var på kontoret på Haukeland, og løp og bykset over et høyt gjerde og inn på sykerommet. Han tok den lille gutten

i armene sine og – ingen av legene skjønnte hva faren gjorde. Etter en stund slo hjertet igjen og gutten ble frisk. Per Gøran og Elisabeth har ofte snakket om dette dramatiske og har sine tanker om det. Mye av hans alvorlige nyre- og hjerteproblemer var kom nok av barndomshendelsene.

Det var mye glede og livskvalitet i hjemmet, selv om det ikke alltid var så lett for barna. Far spilte klassisk musikk, enten selv på piano eller fra radioen. Else og Agnete ble dyktige på piano. Per Gøran var selvlært på piano og tenorblokkfløyte, men fiolin var det vakreste han visste. Da datteren Ragnhild begynte med fiolin på Steinerskolen, ble han med i undervisningen, og likedan da sønnen Joachim begynte. Mor var en dyktig maler, hun satt ute og malte.

Far Kjell ble alvorlig hjertesyk i 45-årsalderen. Da var Per Gøran 12 år, og nå måtte han være med ut til landstedet lo ved Hjeltefjorden hver helg, for å lære alt om båten og båtmotor og garnfiske. Der ute ved fjorden fikk far og sønn et svært godt forhold til hverandre, med en gjensidighet som Per Gøran alltid siden var takknemlig for og bar med seg videre. Denne gleden og kunnskapen var det som gjorde at han kunne ta 3.klassingene fra Steinerskolen med ut på to dagers Lofotfiske til øyen i havgapet. 21 år med forventningsfulle barn som fikk ro seksæringen i takt, sette garn og trekke fisk. Og så spise fisk og pannekaker og høre læreren fortelle fra Den siste viking.

For Svein var Per Gøran en oppmerksom og leken storebror, de fisket mye sammen og fotograferte bl.a. fuglereder. Per Gøran var interessert i dyr og natur og alt som levde. Denne interessen førte han videre til studiet i biologi. Til

tross for puffet hvete, melk og masse sukker til frokost ble han en sterk og flott ungdom som begynte med friidrett. Han ble juniormester flere ganger og en gang seniormester i høydehopp. Det var han litt stolt over. Det må ha vært all fisken til middag, sa han.

I 1970 giftet Per Gøran seg med Signe. Hun var arkeolog og kom fra et spennende miljø og brakte mange gode venner med seg. I 1985 ble det en vanskelig skilsmisse for alle. Signe ble boende i Idrettsveien med Ragnhild og Joachim, mens han selv flyttet til byen.

Per Gøran engasjerte seg i fluordebatten på 70 tallet, den var ganske tøff. Han talte og skrev sterkt imot å tilsette fluor i drikkevannet. Heldigvis ble det ikke noe av. Per Gøran underviste studenter på Preklinisk institutt. Et år vant han studentenes pris for beste foreleser. 'Det var nok fordi jeg brukte fargekritt og tavle'. Med fire farger og et hvitt kritt tegnet han organene på tavlen mens han foreleste. Han elsket å undervise studenter og ba dem tegne av tavlen i egen bok. Han gledet også kollegaene sine med Luciaboller og tente lys på pauserommet i alle år.

I 1987 flyttet Per Gøran inn til Elisabeth og de to sønnene som ennå bodde hjemme, Krister og Thomas. Live hadde da flyttet til sin mormor i Oslo. De fikk alle et godt forhold og tilbrakte mye tid ute på øyen. Det var et enkelt liv; fisk, parafinlampe og en kleberstensovn som var god å varme føttene på. Per Gøran var gjesteforsker i Edinburgh et år og tok med seg Elisabeth, Joachim og Thomas. Det ble mange fine opplevelser i Skottland. I Stamerbakken var det et åpent og gjestfritt hus. Elisabeths søster Wenche og hennes

mann Terje bodde i 2. etg. De hadde mye hygge sammen i alle år. Å ta med seg venner og familie ut til øyen for å fiske, det var det aller beste. Alle barnas venner var velkommen. I 2002 var det Nordisk prestemøte i Bergen og Per Gøran tok dem med seg alle sammen ut i på en vellykket båttur.

I 2001 ble familien utvidet med Sarah på 8 år som var elev i Elisabets klasse. Per Gøran og Elisabeth var enige om at 'selvfølgelig skal vi ta henne til oss'. Så de ble til sammen en stor og herlig familie med barn og svigerbarn, og etter hvert tretten barnebarn. Alle var veldig glade i Per Gøran og alt de opplevet sammen i Stamerbakken, ute på øyen og på utflukter på Nordåsvannet. Han hadde alltid noe godt å spise og drikke til dem. Det var herlige stunder.

Kristensamfunnet ble veldig viktig i Per Gøran og Elisabeths liv. De giftet seg 2. juledag 1993 med Markus Schultze-Florey som prest. Per Gøran følte en frihet og ro under Menneskevielsens handling. Rundt kjøkkenbordet etterpå satte han pris på de åpne og spennende samtalene.

Per Gøran bar sin svake helse godt. Han hadde en sterk vilje og ble irritert hvis noen bemerket at han så trett og syk ut. Hver gang han fikk nye skader eller smerter sa han 'Det var interessant, dette har jeg ikke opplevet før.' Elisabeth og Per Gøran fikk 35 gode år sammen og de kunne snakke om alt; engler, reinkarnasjon, menneskeskjebner, kornsirkler osv. Samtalene var åpne, givende og varme. Det var ikke få bøker de to leste høyt for hverandre og samtalte om. De var begge takknemlige for de rike årene de hadde sammen.

Elisabeth Victoria Clausen

Hva sier du Jord? av Gert Amundin

Hvorfor skjelver du Jord?

Fryser du? Er du redd?

... Gråter du

Hva sier du?

Er vi ikke snille med deg?

Skader vi din hud i vår tankeløse,

selvopptatte higen?

Er vi uten medfølelse med

ditt levende vesen?

Er det derfor du sender
naturens krefter imot oss?

Må vi tenke på forbindelsen
mellom dine riker, sier du?

Må vi trå varlig på deg

for å pleie –

markens grøde,

vannets strømmer og

luftens speilinger

med hjertet vårt ...

sier du?

Hvordan skal vi klare det?

Vi trenger jo dine krefter

til våre samfunn.

Føre et enklere liv, sier du,

og ikke samle skatter.

Da må vi pleie fellesskapet!

Vi må finne den nye tids

kjærlighets vei, som leder
til en bedre verden.

Tror du vi klarer det?
Skal vi lytte til verdens
visdom og stjernenes sang,
sier du?

Vil vi da få hjelp av
himlenes engler til å skape
en ny pakt med Gud
slik at vi –
foredler skogene,
hjelper dyrene,
avgifter vannene,
la fjellene i ro,
renser luften og
helligholder ilden ...
sier du?

Da er det jo lett!

Vi må handle ut ifra
hjertets offerkraft og
skape fredelige fellesskap
i oss og med hverandre,
og gi vår gode vilje
til deg, vår Jord,
så hverken mørke eller
blendende lys forblinder oss.

Da vil vi finne
Jordens Paradis?

Takk Jord, for at du
Sier ifra til oss!

Gravferder

Dagny Rieber Borgnes

- Født 04.03.1929
- Død 07.10.2023
- Utsigning tirsdag 10.10.
- Bisettelse mandag 16.10.
- Minnehandling lørdag 04.11.

Bidrag til forståelse av evangeliene.

Emil Bock skrev mange artikler som bidrag til forståelse av evangeliene. De er oversatt til norsk og utgitt i små, forseggjorte hefter. For noen år siden kom hefte 1-13 ut. Og nå er hefte 14-25 ferdig trykket. Disse to samlingene vil være til salg i alle menighetene og på bokhandelen Antropos til kr 350,- pr. samling, altså 700,- til sammen for alle heftene.

HEFTE
21

BIDRAG

TIL FORSTÅELSE AV EVANGELIET

Emil Bock

“Kristus fører Peter og dermed mennesket overhode fra den personlige opplevelse av dets syndefulle natur, til oppgaven som menneskehets-apostel, til forløserverket, i hvilket han ønsker å ha mennesket som medarbeider.”

Menigheter

Kristensamfunnet i Norge - www.kristensamfunnet.no

Kristensamfunnet i Bergen,
John Lunds plass 1, 5007 Bergen.

bergen.kristensamfunnet@gmail.com

- Svenn Olav Kalvø, Eidsvågveien 21 B, 5101 Eidsvågneset.
917 33 333, svennolav@gmail.com
- John Rawcliffe (pensjonist), 56 90 22 29 (Bergen),
52 76 15 51, (Hogganvik), mobil 905 53 065,
john.rawcliffe@gmail.com

Kristensamfunnet i Oslo, Mikaelkirken,
Oscarsgt. 84, 0256 Oslo.

post.kio@kristensamfunnet.no

- Kristine Høiland, Holmboes gt. 6B, 0357 Oslo
901 04 937, krishoei@online.no
- Daan Ente, Huitfeldts gate 35c, 0253 Oslo
484 43 975, ente.daan@gmail.com
- Elisabeth Sykora, Skådalsveien 27 B, 0781 Oslo
413 47 335, elisabeth.sykora@gmail.com

Kristensamfunnet i Hamar og Mjøsområdene

- Daan Ente, Vardebergvegen 474, 2337 Tangen
484 43 975, ente.daan@gmail.com

Kristensamfunnet i Trøndelag, Prinsensgt. 53, 7011 Trondheim.

- Siri Schultze-Florey, Henrik Ourensvei 3, 7069 Trondheim, 476 00 635, siris-f@hotmail.com
- Markus Schultze-Florey, Henrik Ourensvei 3, 7069 Trondheim, 909 84 725, markussf@online.no

Kristensamfunnet i Stavanger

- Siri Schultze-Florey, Henrik Ourensvei 3, 7069 Trondheim, 476 00 635, siris-f@hotmail.com
- Markus Schultze-Florey, Henrik Ourensvei 3, 7069 Trondheim, 909 84 725, markussf@online.no

Omslag:

Forsiden: Knut Oddvar Solberg

Baksiden: Foto av Nils Langeland

Neste frist for innlevering 8. februar 2024

Lay-out: Gry Veronica Alsos